

ชื่อวิทยานิพนธ์ : ศึกษาการให้ทานของชาวพุทธอำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

ผู้วิจัย : นางวรรวิภา สว่างวัน

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ :

พระครูปริยัติยานุศาสน์,ดร.

ป.ธ.๔, B.A., M.A., Ph.D. (Philosophy)

ผศ.ดร.วิโรจน์ อินทนนท์

ป.ธ.๗, พธ.บ., M.A., Ph.D. (Philosophy)

วันสำเร็จการศึกษา : ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๘

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง “ศึกษาการให้ทานของชาวพุทธอำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่” มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องทานของชาวพุทธอำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ๒) เพื่อศึกษาการปฏิบัติในการให้ทานของชาวพุทธอำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

ผลจากการศึกษาวิจัย มีดังนี้

ความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องทานของชาวพุทธอำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ในส่วนของชาวพุทธตำบลริมเหนือและชาวพุทธตำบลริมใต้ พบว่า เกี่ยวกับประเภทของการให้ทาน มีความเห็นเหมือนกัน ส่วนใหญ่เห็นว่าให้อามิสทาน (ให้อาหาร สิ่งของ) เกี่ยวกับความสำคัญของทาน มีความเห็นเหมือนกัน ส่วนใหญ่เห็นว่าการให้ธรรมทานมีความสำคัญมากที่สุด เกี่ยวกับเหตุผลในการให้ทาน มีความเห็นเหมือนกัน ส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าให้ทานเพราะความศรัทธา เกี่ยวกับประเภทของทานที่มีอานิสงส์มาก มีความเห็นเหมือนกัน ส่วนใหญ่เห็นว่าการให้ทานประเภทสังฆทาน (การให้โดยไม่เจาะจงบุคคล) มีอานิสงส์มาก เกี่ยวกับการให้ทานแก่บุคคลที่ควรให้ มีความเห็นต่างกัน คือ ชาวพุทธตำบลริมเหนือส่วนใหญ่เห็นว่าควรให้แก่พระภิกษุ สามเณร ส่วนชาวพุทธตำบลริมใต้ส่วนใหญ่เห็นว่าให้แก่ประชาชน ยาก วณิก เกี่ยวกับการให้ทานเพื่ออุทิศส่วนกุศล มีความเห็นเหมือนกัน ส่วนใหญ่เห็นว่าให้ทานแล้วอุทิศส่วนกุศลให้ผู้ตาย เกี่ยวกับการอธิษฐานในการให้ทาน มีความเห็นต่างกัน คือ ชาวพุทธตำบลริมเหนือส่วนใหญ่เห็นว่าอธิษฐานให้เข้าถึงพระนิพพาน ส่วนชาวพุทธตำบลริมใต้ส่วนใหญ่เห็นว่าอธิษฐานให้สมความปรารถนา และเกี่ยวกับการทำทาน มีความเห็นเหมือนกัน ส่วนใหญ่เห็นว่าทำทานตามโอกาส

การปฏิบัติในการให้ทานของชาวพุทธอำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ในส่วนของชาวพุทธตำบลริมเหนือและชาวพุทธตำบลริมใต้ เกี่ยวกับการปฏิบัติในการให้อามิสทานของชาวพุทธตำบลริมเหนือและชาวพุทธตำบลริมใต้ พบว่า การให้อามิสทานโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

เกี่ยวกับแรงจูงใจในการให้ทานของชาวพุทธตำบลริมเหนือและชาวพุทธตำบลริมใต้ พบว่า แรงจูงใจในการให้ทาน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย และเกี่ยวกับลักษณะในการให้ทานของชาวพุทธตำบลริมเหนือ พบว่า ลักษณะในการให้ทานโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนลักษณะในการให้ทานของชาวพุทธตำบลริมใต้ พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

Thesis Title : A Study of the Buddhists' Almsgiving in Mae Rim District,
Chiang Mai Province

Researcher : Mrs. Wanwipa Swangwan

Degree : Master of Arts (Buddhist Studies)

Thesis Supervisory Committee :

Ven. Dr. Phrakrupariyattianusath

Pali. IV, B.A., M.A., Ph.D. (Philosophy)

Asst. Prof. Dr. Viroj Inthanon

Pali. IIV B.A., M.A, Ph.D. (Philosophy)

Date of Graduation : March 12, 2015

Abstract

The thesis entitled 'A Study of the Buddhists' Almsgiving in Mae Rim District, Chiang Mai Province' consists of 2 objectives as: 1) to study the opinion of the Buddhist People in Mae Rim District, Chiang Mai Province towards almsgiving and 2) to investigate the practice of the Buddhist People in Mae Rim District, Chiang Mai Province.

The results of the study are as follows:

Regarding to the opinions on almsgiving of Mae Rim Buddhist people, Chiang Mai province – in the part of Rim Nue and Rim Tai Sub-districts, it was found that they had the similar opinions on the subject of donated items such as the âmisadàna: material gift viz. foods of material things. In addition, on the importance of Dàna, they had the similar opinions that the ultimate gift is the Dhammadàna or spiritual gift. However, the faith of Buddhist people is still considered as the main reason for giving.

They also have the similar opinions on the Saïghadàna, a gift dedicated to the Order or to the community of monks as a whole that results in the great benefits to the donors. Regarding to an individual deserving a donation, it was found the different opinions, that is to say, most of the Buddhist people of Rim Nue considered that it should be offered to monks and novices, while the Rim Tai Buddhist people considered that it should be given to the poor. In the case of the offering made to a

monk or monks on behalf of the dead, they have the same opinions. However, the Buddhist people of both districts have the different opinions on the Adhiñña or firm determination to make offering, which the Buddhist people of Rim Nue, they resolved to achieve Nibbàna, while the Buddhist people of Rim Tai, they prayed for the self – fulfillment. To the alms offering, they have the similar opinions that it should be made properly as regards time and the spending of time.

As regard to the practice of alms-giving of the Buddhist people in Mae Rim district, it was found the overall that the material gifts were made at the low level and the pattern the alms-giving of the Rim Nue Buddhist people were practiced at the high level while the Rim Tai Buddhist people were made at the moderate level.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง “ศึกษาการให้ทานของชาวพุทธอำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่” สำเร็จ ลุล่วงไปได้ด้วยดี เพราะได้รับเมตตาธรรมเป็นอย่างดีจาก พระครูปริยัติยานุศาสน์,ดร. ประธาน กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.วิโรจน์ อินทนนท์ ได้กรุณาให้ความรู้ ความคิด แนวคิด คำแนะนำการใช้หนังสือ การค้นหาหนังสือในการประกอบการเขียน การหา แหล่งข้อมูลในการใช้อ้างอิง อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ จึงขอกราบ ขอบพระคุณอนุโมทนาเป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอนุโมทนา เจ้าหน้าที่ศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ เจ้าหน้าที่หอสมุดกลาง และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ ผู้บริหาร คณาจารย์และเจ้าหน้าที่ทุกท่าน ที่อำนวยความสะดวกในการค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัย เพื่อใช้ประกอบในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบคุณอาจารย์เทวัญ เอกจันทร์ และอาจารย์ประดิษฐ์ ปัญญาเงิน อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและช่วยจัดหา ข้อมูลบางส่วนให้ตลอดถึงช่วยเหลือจัดรูปแบบการทำวิทยานิพนธ์เป็นเบื้องต้นให้

ขอขอบพระคุณบิดา มารดา ญาติพี่น้อง มิตรสหายทุกท่าน ที่ได้ให้การสนับสนุน ช่วยเหลือให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี และอุทิศส่วนกุศลอันเกิดจากวิทยานิพนธ์นี้แด่คุณ แม่ศรีนวล สว่างวัน ผู้ล่วงลับไปแล้ว

นางวรรณวิภา สว่างวัน

๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(ก)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(ค)
กิตติกรรมประกาศ	(จ)
สารบัญ	(ฉ)
สารบัญตาราง	(ช)
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	(ณ)
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๓
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๔
๑.๕ สมมติฐานการวิจัย	๔
๑.๖ นิยามศัพท์ที่ใช้เฉพาะในการวิจัย	๔
๑.๗ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๕
บทที่ ๒ แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๖
๒.๑ ความนำ	๖
๒.๒ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับเรื่องทานในพระพุทธศาสนา	๖
๒.๒.๑ ความหมายของทานในพระพุทธศาสนา	๗
๒.๒.๒ ความสำคัญของทาน	๙
๒.๒.๓ จุดประสงค์ของการให้ทาน	๑๐
๒.๒.๔ ลักษณะของการให้ทาน	๑๑
๒.๒.๕ ประเภทของทานในพระพุทธศาสนา	๑๓
๒.๒.๖ ประเภทของทานแบ่งตามพฤติกรรมการให้	๓๐
๒.๒.๗ ประเภทของทานแบ่งตามเจตนาเจาะจงหรือไม่เจาะจง	๓๑
๒.๒.๘ ประเภทของทานแบ่งตามคุณภาพของวัตถุ	๓๗
๒.๒.๙ ประเภทของทานแบ่งตามจุดมุ่งหมายของการให้	๔๒
๒.๒.๑๐ ประเภทของทานแบ่งตามสาเหตุหรือแรงจูงใจในการให้	๔๒

๒.๒.๑๑	ประเภทของทานแบ่งตามองค์ประกอบของทาน	๔๗
๒.๒.๑๒	อานิสงส์ของการให้ทาน	๕๕
๒.๓	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๖๒
๒.๔	บทสรุป	๖๔
๒.๕	กรอบแนวคิดในการวิจัย	๗๐
บทที่ ๓	วิธีดำเนินการวิจัย	๗๑
๓.๑	การกำหนดกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการเก็บข้อมูล	๗๑
๓.๒	การสร้างเครื่องมือและทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	๗๑
๓.๓	การเก็บรวบรวมข้อมูล	๗๒
๓.๔	การวิเคราะห์ข้อมูล	๗๒
บทที่ ๔	ผลการวิจัย	๗๔
๔.๑	ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม	๗๔
๔.๒	ความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องทานของชาวพุทธตำบลริมเหนือและตำบลริมใต้	๗๗
๔.๓	การปฏิบัติในการให้ทานของชาวพุทธอำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่	๘๔
๔.๔	แรงจูงใจในการให้ทานของชาวพุทธอำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่	๘๕
๔.๕	ลักษณะในการให้ทานของชาวพุทธอำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่	๘๖
บทที่ ๕	สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	๘๘
๕.๑	สรุปผลการวิจัย	๘๘
๕.๒	อภิปรายผลการวิจัย	๙๐
๕.๓	ข้อเสนอแนะ	๙๔
บรรณานุกรม		๙๕
ภาคผนวก		๙๘
	ภาคผนวก ก : ประวัติความเป็นมาภูมิหลังของอำเภอแม่ริม	๙๙
	ภาคผนวก ข : เครื่องมือการวิจัย	๑๐๓
ประวัติผู้วิจัย		๑๐๙

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๑ จำนวนและร้อยละของชาวพุทธตำบลริมเหนือและตำบลริมใต้จำแนกตามอายุ	๗๔
๒ จำนวนและร้อยละของชาวพุทธตำบลริมเหนือและตำบลริมใต้ จำแนกตามวุฒิการศึกษาสายสามัญ	๗๕
๓ จำนวนและร้อยละของชาวพุทธตำบลริมเหนือและตำบลริมใต้ จำแนกตามวุฒิการศึกษาสายนักธรรม-บาลี	๗๖
๔ จำนวนและร้อยละของชาวพุทธตำบลริมเหนือและตำบลริมใต้ จำแนกตามอาชีพ	๗๖
๕ จำนวนและร้อยละของชาวพุทธตำบลริมเหนือและตำบลริมใต้ ที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประเภทของการให้ทาน	๗๗
๖ จำนวนและร้อยละของชาวพุทธตำบลริมเหนือและตำบลริมใต้ ที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของทาน	๗๘
๗ จำนวนและร้อยละของชาวพุทธตำบลริมเหนือและตำบลริมใต้ ที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุผลในการให้ทาน	๗๙
๘ จำนวนและร้อยละของชาวพุทธตำบลริมเหนือและตำบลริมใต้ ที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประเภทของทานที่มีอานิสงส์มาก	๗๙
๙ จำนวนและร้อยละของชาวพุทธตำบลริมเหนือและตำบลริมใต้ ที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้ทานแก่บุคคลที่ควรให้	๘๐
๑๐ จำนวนและร้อยละของชาวพุทธตำบลริมเหนือและตำบลริมใต้ ที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้ทานเพื่ออุทิศส่วนกุศล	๘๑
๑๑ จำนวนและร้อยละของชาวพุทธตำบลริมเหนือและตำบลริมใต้ ที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการอธิษฐานในการให้ทาน	๘๒
๑๒ จำนวนและร้อยละของชาวพุทธตำบลริมเหนือและตำบลริมใต้ ที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำทาน	๘๓
๑๓ การปฏิบัติในการให้ทานของชาวพุทธตำบลริมเหนือและตำบลริมใต้	๘๔
๑๔ แรงจูงใจในการให้ทานของชาวพุทธตำบลริมเหนือและตำบลริมใต้	๘๕
๑๕ ลักษณะในการให้ทานของชาวพุทธตำบลริมเหนือและตำบลริมใต้	๘๖

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

คำย่อเกี่ยวกับพระไตรปิฎก

อักษรย่อชื่อคัมภีร์ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ใช้อ้างอิงจากคัมภีร์พระไตรปิฎกทั้งภาษาบาลี อักษรไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๐๐ และ มหามกุฏราชวิทยาลัย. **พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับสยามรัฐเตปิฎก**. ดังต่อไปนี้

การอ้างอิงพระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ใช้ระบุชื่อคัมภีร์ และระบุถึง เล่ม/ข้อ/หน้า ตามลำดับ เช่น ที.สี. (ไทย) ๙ / ๙๘ / ๗๔-๗๘ หมายถึง คัมภีร์สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค เล่มที่ ๙ ข้อที่ ๙๘ หน้า ๗๔-๗๘

			พระวินัยปิฎก	
วิ.มหา.	(ไทย)	วินัยปิฎก	มหาวิภังค์	(ภาษาไทย)

			พระสุตตันตปิฎก	
ที.ปา.	(ไทย)	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย ปาฎิกวรรค	(ภาษาไทย)
ม.อุ.	(ไทย)	สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย อุปริปัณณาสก์	(ภาษาไทย)
ส.ส.	(ไทย)	สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย สคาถวรรค	(ภาษาไทย)
อง.ทุก.	(ไทย)	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย ทุกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.ปญจก.	(ไทย)	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย ปัญจกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.ฉก.	(ไทย)	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย ฉกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.สตตก.	(ไทย)	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย สัตตกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.อญญก.	(ไทย)	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย อญญกนิบาต	(ภาษาไทย)
ขุ.ธ.	(ไทย)	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย ธรรมบท	(ภาษาไทย)
ขุ.พุทธ.	(ไทย)	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย พุทธวงศ์	(ภาษาไทย)
ที.ปา.	(ไทย)	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย ปาฎิกวรรค	(ภาษาไทย)